

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Район 10, П. пов.
Конто пошт. ш. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10-11 год. передпол.
Рухомі не ввозяться.

ПЕРЕПЛАТА:
Щомісячно в кр. 15000 н.п.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Англії 1 фунт, Франції
Голландії, Бельгії 10 фр. фр.,
Італії 10 лір, Німеччині 20 м.
і марок, Швейцарії 5 ш.
фр., Чехословаччині 30 к.
кор., Румунії 100 лей, Бол-
гарії 50 лев. Азії 20000
н.п. Заг. в кр. 1000 н.п.

В справі оголошен^я
звертатися до Адмі-
ністрації.
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
600 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА "ДІЛО".

Львів, 15. червня 1923.

Саме тоді, коли до-
рослі противники трудо-
вої партії не лише не ви-
ставляють тактичного гасла од-
нощільної національно-територіальної
автономії всіх західно-українських
земель, польська преса, головне те,
що вважається вірною владитою
польської громадянської думки, зовсім
інакше задіяється на ту справу.
Для характеристики польського відно-
шення подаємо два голоси. Має-
мо на думці становище "Ржечпосполіт-
о", виявлене в передовій
"Всеукраїнці" з приводу на-
ших статей перед Народнім З'їздом,
становище неофіційної "Газети
Львівської" в передовій "Під
знаком нового курсу". Ш-
татті різко вириваються від ста-
новища наших доморослих против-
ників і секуюдуючих їм на сторін-
ках польських органів Твердохібів,
Демянчуків та зявляють в польському соціалі.

Леон Радзівольскі в статті "Все-
українці" так висловлюється на на-
шу адресу: "Українські політичні
діячі зі Сх. Галичини, після визначен-
ня східних границь Річчесполіт-
о союзними державами, мусили вирі-
шитися або про тріюмфальний пово-
рот п. Петрушевича до Львова як до
столиці Західної України. Але
особисті амбіції і охота керувати
масами не дозволили їм враз із за-
лишенням дотеперішніх доріг змі-
нити своє вороже становище до
Польщі на відношення дружальне,
що перш усього принесло би кор-
исть українському громадянству в
Польщі. Підздава боротьба з Поль-
щею має бути дальше пригноблю-
вана ними. Про плани Українців не-
може майже щоденно довідатися із
сторінок львівського "Діла", а є
вони того роду, що польське гро-
мадянство мусить бути з ними до-
кладно познайомлене і мусить ада-
вати собі справу з їх естаб. Гасло
територіальної автономії для Сх.
Галичини, навіть в найширшій ро-
зуміянню, котре — здається — мало
прихильників в деяких українських
колах, зовсім не вдовольє "Діла".
В нинішніх умовах, каже "Діло", те-
сло повинно бути заступлене кли-
чами й домаганнями, що обіймають
цілість українських земель під поль-
ською владою. Не треба додвяти,
що табор "Діла" до українських
земель зачисляє не диш Сх. Гали-
чину, Волинь і Полісся, але й Холя-
чинку з Підляшсям в границях бере-
стейського мира. Ті землі, згідно з
українськими домаганнями, повинні
бути об'єднані в одну правдо-
жливну цілість і мати власний зако-
нодатний сойм. Звід компетенції
сойма Річчесполіт-о повинні бути
визняті всі справи, що торкаються
української національності і терито-
рії, заселеної Українцями і втягати
на основі "Діла" компетенція цен-
тральної варшавської влади повин-
на бути обмежена до мінімуму на

Відповідь Англії Совітам.

Лондон. Англійське прави-
тельство у відповіді на останню
російську ноту з вдоволенням за-
значає, що сов. правительство при-
общило здержатися від ведення
пропаганди проти Англії. Англія
зобов'язується не попарати ніяких

планів, які евент. змітали би Росія
ни поза границями російської дер-
жави проти правительства совітів.
Нота констатує, що сов. правитель-
ство сповнило найважливіші дема-
ганди Англії, отже обмін думок мо-
жлив вважати докінченим.

Державний переворот в Китаю.

Лондон. Райтер з Пекіна і
През. республіки Лі Юнг Гунг ви-
їхав до Пейтсінга, бо війська загро-
зили, що зайнуть Пекін, коли пре-
зидент не уступить зі свого старо-
вища. Райтер думає, що невагом

прийде в Китаю до держ. перегово-
роти. Тсао Кун має обдати стано-
вище президента республіки. Аевс
займає в Пейтсінга, що китайське
правительство приквало арештува-
ти президента республіки.

Револуція в Болгарії.

Медіолян. "Кор. д. Сера".
Б. през. Стам, здається, планує, що
положення його в селі Славіні не-
безпечно й уступив у напрямку села
Татар. Кавалерія і піхота хоронили
його вилорот. Як змішали мужицькі
ряди, приєздований був Стамбу-
льський втірати разом з кількома
іншими товаришами. Шофера ра-
дено: він зїхав у рів і авто пере-
вернулося. Стамбульський вийшов
шлях і схривив в ділі. Правительство
сповини війська окупили яс. Стам-
бульський не вийшов би рішуче з
життям, колиб не приказ нового
правительства сповини його живого.
Кожної хвили сподіються полонення
Стамб. Порядку в Болгарії ще не
заведено. Піхота і кавалерія розо-
ружують мужицькі відділи; з ними
в кількох місцевостях їдуть ще Сої.
Кореспондент "Кор. д. С." думає,
що тоді говорити про відстання
нового правительства, доки Стамб.
є на волі.

положення півні Болгарії. Посли
Болгарської мужицької партії тво-
рять у своїх округах збройні відді-
ли, що їдуть на Софію. Стамб. має
проголосити голодування близько Со-
фії. Околиці мужицькі не хочуть до-
ставляти до Софії харчі. Це дей-
ство вже відчуті у місті. Нове правитель-
ство вважало купити і заможні-
ших мішан відступити свої засоби
менше зяюючи.

Софія. БАТ. Болгарське правитель-
ство супроти різних тенден-
ційних чутко констатує, що в шло-
бу край повний спокій. Слабі спр-
оби стору прихильників Стамбуль-
ського зломано.

Софія. БАТ. Мін. загр. справ
заявив загр. журналістам, що пере-
ворот цей, який спричинив упадок
аграріїв, це чисто болгарський рух.
Болгарія не хоче війни. Нове правитель-
ство, що вийшло з народа,
це правительство порядку, потоп-
таного попереднім урядом. Неправ-
дливо є бутьо би поїзі в Болгарії
приготовлено в порозумінню з Ні-
меччиною або Малярчиною.

Відень. Болгарське прави-
тельство звідомляє, що залізничний
рух до Болгарії і через Болгарію
відбувається без обмежень і пере-
шкод.

Прага. Представник Болгарії
в Празі Даскалов заявив журналі-
стам, що болгарське правительство
має до розпорядимости 20.000 стар-
шин резерві, 35.000 Македонців і
50.000 резервістів.

Грац. "Тіпост" з Білгорода:
По приватним звідомленням Стамб.
є тепер у Старій Загорі і є паном

Англ. меморіал в справі реп. і Порура.

Відень. "Н. фр. Пр." з Льон-
дона: Лорд Керзон вручив фран-
цузькому амбасадорови меморіал,

в якому зясовано англійські погля-
ди на репараційне питання і справу
Порура.

Для потвердження своїх висно-
ків наводити "Ржечпосполіт" від-
повідні виписки з "Діла" і заключує:
"Коли до тих українських на-
прямків додамо вимоги "Діла" в
справі "всеукраїнського фронту",
що не рахується з козонами і
розважування на тему вибору осе-
редка українського руху, створення
гочось в роді українського пемон-
ту, при чому рахуби на Москву не
видаються "Діло"в реальними, то
можемо уявити собі цілість україн-
ської програми. Але вик XX. не є
XVII століттям і сьогодні Польща
думе бути чужкою".

має меншого права від них навіть
просити о шонебадь. А вони про-
тестують і — домагаються. Вони
станять поступати в тоні острім,
категоричнім, як обданий вождь за-
лози капітулюючого фортеці. Риж-
ський трактат і ухвалу Ради Ам-
басадорів — "уневажнюють". Вибори
з мин. року на наших терені —
касуують", бо є вони "безправні і
неважні". Домагаються удержавлен-
ня їх славетного "університету" і
віддання йому половини майна і
зборк університету Яна Казимира.
Домагаються і вважють і ще раз
домагаються. Домагаються повноги

сягати їх вимоги, що їдуть Під
карпаттям, десь від іракіське ро-
вдство. — З нинішними трудовика-
ми, з їх програмою і боевими тем-
пературою шкода взагалі говори-
ти. Самообичством було би підпи-
рати людей, що не признають гра-
ниці Польщі, а польські власти у-
важють Південь брутальною силою,
а не легальним органом".

Хіба досить. Цікаво, що наші
доморослі противники, великі "дер-
жавнички" в чотирьох стінах, котрі
через чотири роки спокійно і ви-
гідно скривалися за нашими плеча-
ми і тільки всього, що "критикова-
ли" по зауважках або поза обрубом
досяжності польської влади, котрі
так поквапно послугуються власни-
ми інтерпретаціями і "аргументами"
духово посвоячених з ними Твердохі-
бібів і Демянчуків із сторінок поль-
ської преси, не вважали вказаним
занотувати ці голоси, частину з ці-
лого ряду інших. Така нечесна,
розкладова поведінка повинна бути
грішним теменим для нашого гро-
мадянства, повинна бути осторогою
для всіх тих, що в імя всенарод-
ної справи не ухляються від про-
тиставлення спробам зіпхнути наш
народ на дно пропасти й одчаю.

В Гаді Амбасадорів.

Спеціальна комісія Ради Ам-
басадорів відновила свої праці в спра-
ві виготовлення статуту для Клай-
педи. Литовського представника по-
кликано до Парижа на день 25.
ц. м.

Наради в справі репарацій.

"Н. фр. Прессе" доносить, що
в Лондоні відбуваються наради по-
між лордом Керзоном та французь-
ким і бельгійським представниками.
Лорд Керзон пропонує утворення
міжнародної комісії в справі від-
шкодувань. Ця комісія малаб сто-
яти в тіснім контакті із Союзом
Народів. В нарадах взяв також
участь італійський представник,
який в неофіційнім характері ви-
словлював своє становище в спра-
ві репарацій.

Бельгійський уряд всіми сила-
ми намагається наклонити Францію
і Англію, щобби бельгійський про-
ект взяти за основу у вирішувани-
ю справі репарацій.

Пр. 354 23. В імени Річчесполіт-о Поль-
ської з 1 округний закон як Трибу-
нал пресовий у Львові, шиме на висног
Прокураторії Дерзавної, що зміст часо-
пису "Діло" число 46 1922 з дня 2 червня
1923 в артикалах під заголовками 1. До-
плід з краю" (Нартикуляція в уступад
між славян) 2. "Діло" і "Бю неред" 3. "Ді-
ло" як ви" 4. "Цілість того" містять в собі
створо стичні з § 654 з к. уступ ад 2
рівного проститку з § 305 з к. узнав до-
конану в дні 1 червня 1923 з конфі-
скаго за опралавлю, зарядива мисцян
нашого накладу видав по думці § 493 про-
кар така дальшого розширювання того

През. д-р Євген Петрушевич у Женеві.

«Слово польське» подєє віа власного кореспондента: «Д-р Е. Петрушевич виїхав до Женевы, щоб в Союзі Народів робити заходи в справі українського населення в Польщі. У Женеві пробував Пєопольд Кольт, бувший департаментний підсекретар в уряді Гардіна; він виїхав до Парижа в часі Радч Амбасадорів в справі вітпущу-

вання долі Східної Галичини, але приїхав туди вже по рішенню».

В останній хвилі довідуємося, що президент д-р Петрушевич видає меморіал до Союзу Народів в справі Східної Галичини і положення, в якому опинилося її населення. Меморіал надруковано в англійській та французькій мовах.

Справа о. митрополита Шептицького.

Дамші протєвти.

Повітовий Народний Комітет в Збаражі, відбувши засідання в справі о. митрополита Шептицького, вислав за підписом д-ра А. Гаврилюка протєстувачу-телеграму до Ради Міністрів у Варшаві. Такуж телеграму вислав збаражський декан о. Ал. Зацірський в імені духовенства. Змісту телеграми не подаємо, щоб не давати прокураторови поля до попису.

Хорі мавчання «Річпєвпадатей».

До чого може дійти умовою кождя людина або гурт умовою хорид людей, пережертвувати ішовістичною дурійкою, найкраще і найдосвідченіше виявлено не п. А. Холонєскі в «Річпєвпадатєх», поміщений статтю: «Також під острім глумом, статтю, яка має іще й підгалу: «Злий брат, але брат». А що подібні явища залубина деяких мовкових зовсім частіше трапляються в польській пресі і погрожують взагалі довести польську пресу в тих чи інших справах, що торкаються теза національних меншостей до повної затнати відороного розуму, — то ми дозволимо собі навести деякі «мітки» в цєй статті, щоб з одного боку вивити, як відбувається процес етнічного залубіння, а з другого, щоб показати, як сучасний католицький орган ставиться до голови українсько-католицької церкви.

Займаючись особю митрополита Шептицького, «темізний» автор накидується на польську суспільність за те, що вона «привнала його чужинцем». Шептицького — лише п. Холонєскі — признає ми на початку його публічної карєри внаслідок деяких етнічних недомогань його карєри «інородцев», не-Польком, що є вісенитишою, бо національність не є якимсь ліричним станом, який можна виїхити напруження волі, національність є фактом натурально даним, незмінним. О. Шептицького можна за його публічну і приватну діяльність оцінити так або інакше, можна прино-

ровити до нього вибацдару дагістність або найострішній осуд, можна його оголошити вітлєним малю переселеної людської умовности або демонічної нікчемности, але в кождім випадку буде це такий або інший осуд такого або іншого Полька. І консенсусні, виведені з того факту, не будуть супроти о. Шептицького він придирчателю, він вітлєністо, просто будуть консенсусніми, висутими з фактів, безкалісно обєктивними, як природа».

Після таких «уяснєвань» А. Хол. доказує, що о. Митрополиту є Польком, що Польцями є всі Шептицькі. Польська опінія виступила різко проти о. Митрополита, але чи за гріхи проти вітчини потягнула його до відобавданности як Полька і співземляка? О. Шептицький, як відомо, виступив проти Польщі без церемонії, маркуючи супроти неї відкрито неприхильне становище і безоглядно шкодячи її інтересам». Польська опінія — на думку цього польсько-католицького винахідника — відноситься до о. Шепт. як до українського радикала, «тум чиним роблячи єрндку Шептицьким, добрим сином польської вітчини, а також і... український радикалом, які — ненавидячи Польщу — поступають глумо, але який вільно нас «навідати або навідати. — Не Українця в цьому бачимо, що було би почесно» на яку нічим не заслужи собі о. Шептицький, або було би обидою для посвєрених з нами словянських свояків» і т. д.

Це delirium не має ні початку, ні кінця, а «моральний» зміст його такий, що Леві-Строєскі і інші Холонєскі створює під проводом «Полька» Теодоровича інквізиційний трибунал, який буде означувати національність кожного «інородця» на основі кодексу «Річпєвпадатєх-літ-01». Щож у «романтиків» — як каже Грабські, — або у «варятів» — як каже проф. Фулійскі, — і це є можливе.

полносить більше шкоди, як користі. Припинення пасивного спротиву наблизить справу репараций до розв'язання і уздорозить відносини в Німеччині.

Справа Фюме.

З Риму повідомляють, що Югославія не згодиться ратифікувати договору в справі Фюме, Італійська прєса вичловлює з того поводув доводення: «І внаслідок, що Італія буде мати свободу діяння в тій справі, в Римі панує переконання, що Муссоліні прийме як

найенергічнішу акцію відносно Фюме і не заважається перед скрайніми засобами. Прєса стверджує, що справа Фюме більше загрожуює мирови Європи, як грецько-італійський конфлікт.

Братіяну — Мавєррив.

Румунський президент міністрів Братіяну відвідав у Празі президента Массарика. Чеська прєса пише, що візита мала на меті обіркування дуже важких політичних справ.

Визнання союзу совітських республік.

«Прагер Пєссе» доносить з Москви, що польський уряд предлає представникови Союзу совітських республік у Варшаві у відповідь на нотифікацію утворення Союзу совітських республік записку, в якій польський уряд висловлює готовість визнати Союз совітських республік під такими умовами: 1) Трактати і порозуміння, заключені з совітською Росією, республіками українською і білоруською будуть вєржані в своїй вимовности; 2) Польська посольства з дипломатичними привілеями будуть допущені до Харкова, Мінська і Тифлісі; 3) буде утворена окрема репараций і опції польських громадян на області бувшої

республіки Далєкого Сходу і республіки Закавказської; 4) майно розв'язаного в р. 1921 римо-каголицького товариства в Тифлісі буде віддане на користь варшавського гуманітарного товариства; 5) справа нафтових джерел в Бакі, що перед революцією належали до наукового фонду Манювского знайдє таку розв'язку, що той фонд одержить 4 і пів мільона пудів нафти.

Польська т. зв. ліва прєса робить з цього поводув вакиди польському урядови, що він так важку справу задержує в тайні, а перед визнанням зєднання Росії робить величезну помилку в політиці.

Союз Народів.

Союз Народів зустріє вже на перших своїх засіданнях з нежданими труднощами. Ші труднощів виринули з боку, з якого представники 52 алібанних держав найменше могли сподіватись. «талійсько-грецький конфлікт без огляду на своє подложженія, яке, як нині ще сподіються, повинно виїхити в Союзу Народів — полишить вакий диссонанс у настрою дальших засідань. Хіба, що песимістичний настрої причиняться до реального освідомлення перепон, з якими мусять боротись організація, що поставила собі як мету такий далекий ідеал як загальне розбросєння держав.

Зі справоздань першого публічного викладу лєорда Робєрта Сєсіля, на тему «Майбутність Союзу Народів» можна набрати вражіння, що представник Англії не піддається омані великих слів про братєрство народів. Він стає на найреальніший ґрунт безпосереднього інтерєсу народів та держав, які мусять витратити величезні суми на утримування армії, на фабрики зброї та вибухових матеріялів. Колиб кожна держава, що ввійде до Союзу Народів зложила тільки якусь мінімальну частину суми призначеної на военні втрати, тоді вона могла би за решту ошадностей подбати про зміцнення матеріяльних умовин населення і про поширення освіти. Лєорд Робєрт Сєсіль є ідеалістом в найкращому розумінню цього слова; він вірить у можливість Союзу Народів, якщо основою мусить стати добра воля поодиноких членів і зрозуміння безсумнівного лиха війни. Війною не можна вирішити міжнародних конфліктів; перемога однодержави над другою творить засновки нової війни — потреба направилення заповіданої кривди. Можливо, що війна полишиться на

віки останнім навідхильним аргументом двох ворогуючих сторін. А протє Союз Народів повинен продовжувати свою пращу примирення. Ні один военний конфлікт не повинен виринути покій дол держави не відлаштує свого спору на розглядення Союзу Народів.

Лєорд Робєрт Сєсіль є палиня прихильником погляду, що до Союзу Народів повинні ввійти всі народи доброї волі, між ин. у першій мірі Німеччина. Нема сумніву, що найбільше заинтерєсовані в існуванні Союзу є малі народи, які потребують кожної хвилини оборони перед сильнішими. Та питання в тому: чи великі держави є в силі і захотять стати в обороні меншій в її конфлікті з іншою великою державою? Як бачимо на прикладі Греції, сам авторитет Союзу Народів не вистачає. Колиб Італія була певна, що за її першим военним жестом піде негайно такий самий жест з боку С. Народів — вона була би більше стримана у своїх домаганнях.

Питання про вступлення до С. Народів — Зєднинених Держав є анальогічній сумнів. Зєднені Держави мають інтерєс у вєржанню загального миру в Європі, але цей інтерєс не йде аж так далеко, щоб вєржувати його в кожному окремій випадку своєю активною інтерєвенцією. Стримане становище Зєд. Держав до С. Народів є внаслідком пересвідчення, що участь у ньому коштувала би їх покищо надто багато. С. Народів не може стати на який такий реальний ґрунт, доки він не вступить в своє товариство представників таких величезних просторів як Росія, Україна та Німеччина. А нині це важше ніж прийняти неприборкану і розсаяну Аргентину, або Ісландію та Етіопію.

До Історії признання Сх. Галичини Польщі.

В Харкові недавно виїшла брошура «Основныя задачи момента». В цій брошурі поміж інших уміщено текст промови Раковського, виголошеної їм на квітневій конференції комуністичної партії України. В своїй промові Х. Раковський горкається між іншим галицької справі. Відповідне місце промови Раковського таке:

«Те або інше розв'язання національного питання у нас на Україні може нам або перешкодити нашій справі за кордоном. Там, за кордоном, десятки мільонів Українців дивляться на нас, на кождий наш крок. Я хочу ще оголошити маленьку телеграму а Лондону, яка горкається Східної Галичини. Візьму тільки кінець з неї: «На пере-

дачу Східної Галичини Польщі дуже вплинув факт окупації України совітською Росією (курс наш Ред.). Ми знаємо, що це невірне (!? Ред.), але є це той тон, який домінує в усій закордонній пресі, що слід дати за кожним нашим рішенням. Коли було прийнято рішення про Союз совітських соціалістичних республік, то вся польська прєса писала: «Касується тепер Україна». Це добре. Тепер українські партії в Галичині, що орієнтувалися на Україну, будуть знати що то таке дружба з Росією. Це говорилось за для того, щоб аргументувати анексію Галичини. От момент, який треба відракувати».